

Бардак М.М.
студент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту,
факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин
Науковий керівник – **Мороз Ю. Ю.,**
д.е.н., професор кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ ТА ВІДМИВАННЯ КОШТІВ: НОВІТНІ ЗАГРОЗИ ТА МЕТОДИ АНАЛІТИКИ ДЛЯ FATF

Стрімка цифровізація глобальної економіки трансформує механізми фінансових операцій та створює нові можливості для розвитку, але одночасно і нові простори для кіберзлочинності. Віртуальні активи, цифрові платформи, онлайн-платежі та криптовалютна інфраструктура значно прискорили фінансові операції, проте ускладнили контроль за незаконними потоками коштів.

Проблема полягає у зростанні кіберзлочинності та складності відстеження транзакцій у цифровому середовищі, що створює нові виклики для FATF у сфері AML/CFT.

У цих умовах FATF відіграє ключову роль, формуючи стандарти й координуючи міжнародні зусилля, однак сучасні загрози вимагають оновлених методів аналітики та ризик-орієнтованого підходу.

У цифровому середовищі з'являються нові загрози, які значно ускладнюють боротьбу з кіберзлочинністю та відмиванням коштів. Зокрема, дедалі частіше незаконні фінансові операції проводяться через віртуальні активи та стейблкоїни, що дозволяють швидко й анонімно переміщувати кошти між юрисдикціями. Зростає кількість хакерських атак на криптовалютні біржі та провайдерів послуг, що формує великі обсяги тіньових активів і створює труднощі з їх поверненням. Прикладом кіберзлочинності та відмиванням коштів слугує Корейська Народна-Демократична Республіка яка здійснила найбільшу в історії крадіжку активів для VA (віртуальних активів):

Цього року КНДР здійснила найбільшу в історії крадіжку активів для VA, викравши 1,46 мільярда доларів у VASP ByBit. Повернуто лише 3,8% викрадених коштів, що підкреслює необхідність вирішення проблем повернення активів та покращення міжнародної співпраці.[1]

Після цієї події Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), посилила моніторинг щодо ризиків, пов'язаних із віртуальними активами. У своєму оновленні 2025 року FATF закликала країни посилити дії проти незаконного фінансування через криптоактиви, посиляючись на випадок ByBit.

Для протидії новим цифровим загрозам у сфері відмивання коштів усе ширше застосовуються сучасні аналітичні методи.

Центральним підходом протидії відмивання коштів та кіберзлочинності є ризик-орієнтована модель. Ця модель дозволяє оцінювати ризики клієнтів, операцій та юрисдикцій і зосереджувати контроль на найбільш небезпечних напрямках.

Ще одним методом є транзакційна аналітика. Вона дає змогу відстежувати аномальні операції, аналізувати ланцюжки платежів та виявляти зв'язки з підозрілими гаманцями чи сервісами.

Практичне застосування ризик-орієнтованого підходу FATF демонструють приклад Нідерландів:

У Нідерландах Асоціація банків Нідерландів опублікувала базовий показник галузевого ризику щодо впровадження заходів боротьби з відмиванням коштів для сценаріїв низького, нейтрального та високого ризику, пов'язаних зі списком третіх країн високого ризику ЄС. Базовий показник визначає різні сценарії ризику та вказує, як фінансові установи повинні підходити до кожного сценарію з практичними прикладами використання, тим самим допомагаючи вживати пропорційних заходів. [2]

Для підвищення ефективності протидії кіберзлочинності та відмиванню коштів країнам необхідно швидше впроваджувати стандарти FATF щодо віртуальних активів та застосовувати сучасні аналітичні інструменти моніторингу. Важливим є також посилення міжнародної співпраці та обміну інформацією між регуляторами й правоохоронними органами, що дозволяє оперативно реагувати на транснаціональні загрози. Крім того, державам слід удосконалювати механізми повернення незаконних криптоактивів та

підвищувати цифрові компетенції фахівців, відповідальних за фінансовий моніторинг.

Сучасна цифрова економіка створює як можливості, так і загрози, зокрема зростання кіберзлочинності та складність відстеження фінансових потоків. Найбільш небезпечними тенденціями є активізація використання віртуальних активів, збільшення хакерських атак та розвиток онлайн-шахрайства. FATF відіграє центральну роль у формуванні глобальних стандартів і забезпеченні міжнародної координації. Найбільш ефективними у протидії новим загрозам є сучасні аналітичні методи транзакційна аналітика та ризик-орієнтований підхід. Для держав та фінансових інституцій критично важливо впроваджувати новітні технології аналізу, забезпечувати прозорість цифрових операцій та зміцнювати міжнародну взаємодію, що дозволить ефективно реагувати на виклики цифрового фінансового середовища.

Список використаних джерел

1. FATF urges stronger global action to address Illicit Finance Risks in Virtual Assets URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2025.html>
2. FATF publishes new Guidance on Financial Inclusion and Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Measures. URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financialinclusionandnpoissues/guidance-financial-inclusion-aml-tf-measures.html>